

NIELEN NA PAPIERI

krížová cesta

Pre P15&MILOSRDNÝ ROK pripravil: Mons. Jozef Haľko, bratislavský pomocný biskup
Námet&foto: Pavol Danko

ÚVOD

Ukradli mi papiera! Je dôležité mať na to papier! Mám to na papieri! To je obyčajný zdrap papiera! Zostalo to len na papieri... Týchto niekoľko citátov z bežného ľudského slovníka naznačuje, že papier je zaujímavý, všadeprítomný a tak trochu paradoxný symbol. Na papieri sa zachováva a zaznamenáva myšlienka a súčasne sa práve na ňom javí ako krehká a nedotiahnutá do žiadúcich dôsledkov...

Máme na to dokonca príklady v pápežských dokumentoch. Napríklad na Vianoce roku 1922 pápež Pius XI. v encyklike *Ubi Arcano Dei* pranieroval vládu násilia a nedostatok milosrdenstva aj slovami o „zdanlivom mieri, formulovanom na papieri“. O štvrtstoročie neskôr jeho nástupca Pius XII. konštatoval, že „nejaký plán sa môže po mnohých diskusiách javiť vynikajúci na papieri, ... ale zlyhať v skúške času a priamej skúsenosti.“ Aj súčasný Svätý Otec František viackrát použil symbol papiera. V súvislosti s konferenciou o výžive naliehal, aby jej uzávery nezostali len na papieri a iba na úrovni úmyslov, ale premietli sa konkrétne do situácie hladujúcich. V encyklike *Evangelii Gaudium* varoval pred nebezpečenstvom, pri ktorom by sa nepresvedčivá Cirkev zmenila na akýsi „papierový hrad“.

Vykročíme na krížovú cestu inšpirovanú symbolmi rôznych podôb papiera. Keď potom papier budeme vídavať a používať v každodennom živote, môžeme si spomenúť na to, že práve cez profánnu každodennosť prechádza Pán nesúci svoj každodenný kríž. Je potom aj na nás, či toto všetko zasa zostane len na papieri...

Papierová utierka

Zastavenie I. – JEŽIŠ JE ODSÚDENÝ NA SMŤ

Papierovou utierkou dokončujeme umývanie rúk. Aby nám ani najmenšia vlhkosť nepripomínala vodu, v ktorej sme chceli utopiť spomienky na našu zodpovednosť. Zodpovednosť za všetky sudy, počas ktorých sme hoci i len v myšlienkach niekoho „deletli“

z okruhu priateľov. Tie papierové utierky sú naviac naskladané tak, že po vytiahnutí jednej sa hneď núka ďalšia, a neraz naraz celá hrst papiera. Akoby to mal byť celoživotný proces, kolobeh. Pane, daj nám silu prerušiť kolotoč odsúdení a konečne nastúpiť rovnú cestu lásky, ktorá neodsudzuje, ale prijíma.

Tony papiera

Zastavenie II. – JEŽIŠ BERIE KRÍŽ

Keby sa všetky hriechy sveta zaznamenali na papier, vznikli by tony obžalôb, rozsudkov, svedectiev, dovolaní, odvolaní.... Tento papier znesie všetko o tom, že človek neznesie všetko. Rozsudky za ublíženia, krádeže, vraždy. Sú tam, v súdnych archívoch, vyšetrovacích spisoch, rozsudkoch. Ježišov kríž akoby sa skladal z ton papiera svedčiacich proti hriechom ľudstva. On k tomu pridáva len jeden dokument, všeobecnú amnestiu milosrdenstva pre tých, ktorí sú v pokore otvorení prijať ju ako liek pre svoju hriešnu dušu.

Pokrčený papier

Zastavenie III. – JEŽIŠ PRVÝKRÁT PADÁ POD KRÍŽOM

Texty so vzácnym obsahom bedlivo uchovávame. Pokazené krčíme a zahadzujeme. Alebo vlastne už ani to nie. Neklikneme *print*, kým nie sme presvedčení o tom, že tam je všetko dokonalé. Najhlbšou výpoveďou o nás by bolo, keby bolo vidno, čo všetko sme najprv napísali a potom vymazali, a čo sme až dodatočne doplnili. Tým je človek človekom, že sa vie opravovať, korigovať, vylepšovať, rozvíjať. Ani záznam o Ježišom prvom páde nie je papierom na pokrčenie a zahodenie, a zabudnutie. Zodvihnúť papierovú guľu a rozvinúť ju s predsavzatím pokračovať v písaní, toto vstávanie po padaní, toto smerovanie hore po zlyhaní smerom nadol, to je to vstávanie s Ježišom.

Popísaný papier

Zastavenie IV. – MÁRIA SA STRETÁ S JEŽIŠOM

Papier má schopnosť zachovať napísanú myšlienku. A teda aj udržať napísané vyznanie najhlbšej lásky. Čo môže byť väčším vyznaním, ak nie list od matky? Písmeno po písmene, krivka po krivke, slovo po slove - všetko bez výnimky presiaknuté láskou, ktorá neprestala rodiť. Ako sa píše list- slovo po slove, písmeno po písmene - tak sa nesie kríž na Golgotu krok za krokom, vzdych za vzdychom. Tu sa list od matky Márie píše tichou prítomnosťou, slzami, potom, krvou. Stojím pri tebe. Som s tebou. Napriek všetkej beznádeji ti píšem slzami vykúpené vyznanie: ty si a zostávaš synom Najvyššieho, tvojmu kráľovstvu nebude konca. Ani keď vydýchneš. Ani keď odvisneš na kríži.

Papierový špagát

Zastavenie V. – ŠIMON CYRENEJSKÝ POMÁHA JEŽIŠOVI NIEŠŤ KRÍŽ

To je čudná kombinácia pojmov... Papier je krehký, tak ľahko sa potrhá. Špagát má zasa byť čosi pevné, čo vydrží záťaž. Spraviť z papiera špagát tento papier pokoruje: toto nie je jeho primárna úloha, kvôli ktorej sa dokonca musí zrieť svojej veľkosti i hladkosti. A predsa, zhúžvaný a stočený do akéhosi vráskavého lana je napokon pevnejší, ako onen pekný a vyhladený... Sila vychádza z pokory a ochoty stať sa nenápadným. Aj Šimon z Cyrény sa musel zrieť svojich hladko prebiehajúcich plánov, aj on sa musel skrčiť pod krížom neznámeho odsúdenca, stať sa jeho záchranným lanom...

Vystrihnutý papier

Zastavenie VI. – VERONIKA PODÁVA PÁNU JEŽIŠOVI ŠATKU

Keď z papiera vystrihneme profil ľudskej tváre, zostanú akoby dve tváre, čo hľadia na seba. Ich línie do seba dokonale zapadajú, veď pôvodne patrili k sebe. Žena, Veronika - jej meno znamená *vera-ikona*, čiže pravý obraz. A tiež pravý obraz: ako odraz Ježišovej tváre v našej tvári. Kiež by nás viac ako Veronikina šatka s Ježišovou tvárou zaujímala pečať tejto tváre vo Veronikinom srdci. Jej láskyplná odvaha bola dôkazom Ježišovej pečate v jej duši. Kiež by naše tváre lícovali Ježišovu láskavú tvár. Kiež by odrážali jeho svetlo, jeho pokojný pohľad a pokojom naplnené slová...

Roztrhaný papier

Zastavenie VII. – JEŽIŠ PO DRUHÝKRÁT PADÁ POD KRÍŽOM

Pri prvom páde sme pokrčený papier znovu rozvinuli. S nádejou: čo ak sa naň predsa podarí niečo zmysluplné napísať. No a namiesto týchto nádejí druhé padnutie. To je tá pravá chvíľa pre zlého ducha, diabla: „Darmo skúšaš. Zbytočne sa snažíš. Keď by si aj vstal, ihneď sa šmykneš a znova si tam, kde si bol. Nie krčíš, ale definitívne roztrhať musíš ďalší list svojho života. Roztrhať na franforce na znak toho, že je všetko nenávratne stratené...“

MLč a odíď, satan! Ježiš vstal aj druhýkrát a čo by sme my chceli hoci aj roztrhať, on vie sceliť.

Pijavý papier

Zastavenie VIII. – JEŽIŠ NAPOMÍNA PLAČÚCE ŽENY

Začiatkom devätnásteho storočia vynášli v anglickom Berkshire pijavý papier. Omylom, keď robotník miestnej papierne zabudol do hmoty na zlisovanie pridať jednu z prísad. Takýto nekompletný papier mal nečakane okamžitý obchodný úspech, lebo nasával atramentové machule, vysušoval podpisy, prípadne slzy plačúceho pisateľa. Lenže, mimochodom, slzy skryté do hoci aj najúčinnnejšieho pijaka nezakryjú hlbokú bolesť srdca - bolesť matiek. Neplačte nad dôsledkami, ale nad príčinami. Pijak zhltnie slzy, ale nie ich príčinu. Neplačte, ako by hovoril Ježiš, nad mojim utrpením: je len dôsledkom toho, nad čím by ste mali predovšetkým plakať: je dôsledkom hriechov vašich detí. Plačte slzami

vášho celoživotného pôrodu, keď tí, ktorým ste dali život, morálne zomierajú...

Mama, mamička. Dovoľ mi utrieť slzu, ktorú som spôsobil svojou zlobou. Viem, že nestačí kus savého papiera, čakáš na moje rozhodnutie, na moje obrátenie.

Spálený papier

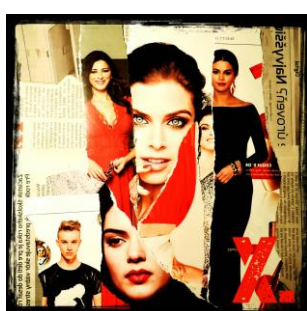
Zastavenie IX. – JEŽIŠ PADÁ TRETÍ RAZ POD KRÍŽOM

Pokrčený papier sa dá narovnať. A roztrhaný sa, aspoň teoreticky, dá ešte poskladať. Ale sčernený papier pohltý plameňmi je absolútne a nenávratne preč. Nič je základom slova **zničiť**. V tom ničivom ohni akoby zanikli posledné záblesky nádeje a miera pravdepodobnosti nejakého východiska klesla na mrazivú nulu. Tretí pád je pádom završenej beznádeje, je pádom do slepej uličky bezvýchodiskového zúfalstva. A predsa. Boh stvoril svet z ničoho, preňho ani spálený papier nemôže byť prekážkou. Ježiš vstáva a kráča ďalej, aby preklenul spálené mosty našich vzťahov.

Novinový papier

Zastavenie X. – PÁNU JEŽIŠOVI ZVLIEKAJÚ ŠATY

Hoci už máme aj elektronické médiá, miliardy ľudí denne stále listujú aj v novinovom papieri. Ako sa z taniera hltá jedlo, tak za z novinového papiera hltajú informácie. A ako na tanieri môže byť aj niečo jedovaté, jedovaté sústa môžu aj z papiera otráviť dušu človeka. Keď sa strhávajú šaty ľudskej dôstojnosti, keď sa prelamuje tabu ľudskej intimity, keď sa so ziskuchtivou iróniou obnažuje to, čo by sa malo s tichým milosrdenstvom zahaliť. Jednoducho, keď človeka ukrižujú na papieri. „Jedny Katolícke noviny a jeden Nový čas“ - zaznelo pred časom v istej trafike. Lenže na týchto dvoch stoličkách sa nedá sedieť. Nový čas totiž skutočne nastane až vtedy, keď uveríme tým najstarším a Bohom položeným základom ľudskej dôstojnosti, dôstojnosti Božích detí.

Prebodnutý papier

Zastavenie XI. – PÁNA JEŽIŠA PRIBÍJAJÚ NA KRÍŽ

Pamätám sa na vojenčinu. Najprv sme na strelnici strieľali na papierový terč. Potom v poli na figurínu s terčom na srdci. Čo zásah, to dobrý bod. Bod za prestrelenú kontúru človeka. Tam, kde má srdce. Bod za prípravu na skutočné zabíjanie. Na Golgote ešte nemohli znieť výstrely, zato zneli údery nad prebodnutým Ježišom, znehybneným na dreve. Údery kladiva, sudcovského kladivka, búchanie úradnej pečiatky, klepkanie vyčítavého ukazováka. A možno len tichý zvuk pera, s ktorým sudca paraľuje (podpisuje) svoj ortieľ. Nepridám sa. Nechcem súdiť a triať stredobod človeka. Nechcem strieľať z boku... Tie diery totiž bolia celý život...

Posledný papier

Zastavenie XII. – PÁN JEŽIŠ NA KRÍŽI ZOMIERA

Rodný list, krstný list, pamätný list, sobášny list, výučný list, gratulačný list, abdikačný list, prepúšťací list, protestný list... Všetky tieto dokumenty majú jedno spoločné: vypisujú sa a podpisujú sa za života toho, koho meno a priezvisko sa vpisuje do hlavnej kolónky. Len jeden dokument má výnimku: úmrtný list. Každý zápis v ňom je nenávratnou minulosťou, sú to už iba uzavreté dejiny. Alebo to nie je celkom tak? Veď zápis celého a každého ľudského života je zaznamenaný aj v Božej knihe života. Tam žiaden zápis nie je posledný, ba je vstupenkou do láskyplnej večnosti s Bohom. Pane, nedovoľ mi zabudnúť, že každým dňom zostavujem mozaiku svojho života, každý deň vyžiarim do nenávratných dejín svoj jedinečný podiel na živote ľudskej civilizácie.

Orámovaný papier

Zastavenie XIII. – PÁNOVO TELO SKLADAJÚ Z KRÍŽA

Až sa nám chvejú ruky, keď z obálky vyťahujeme papier s čiernymi okrajmi, so širokým čiernym rámovaním. Volá sa to parte, a toto slovo znamená účasť, urobiť účastným. Účastným na bolesti pozostalých. Ale kto zomrel a koho pohreb oznamujú? Tam to všetko je: meno, priezvisko, tituly, vek, smútiaca rodina, miesto a čas pochovania. A nad tým všetkým kríž, ktorý neveriaci a inak veriaci nahrádzajú neraz olivovou ratolesťou. A to je zvláštne, lebo olivová ratolesť nielenže tento kríž nenahrádza a nevytesňuje, ale ho významne dopĺňa: ako symbol nádeje. Nádeje presahujúcej a prerážajúcej aj onen hrubý čierny rám, nádeje poukazujúcej na svetlý horizont nebeského kráľovstva. Pane,

nedovoľ nám nosiť čierne okuliare a našim pesimizmom rámcovať životné situácie okolo nás. Prosíme, nech naša tvár odráža viac tvojho svetla.

Čistý papier

Zastavenie XIV. – PÁNA JEŽIŠA POCHOVÁVAJÚ

U Boha úmrtné oznámenie o pohrebe nie je posledným papierom. Pretože, v tej najvnútornejšej obálke Božej pošty pre teba je čistý papier, biely a jasný ako veľkonočné ráno, ako obrátený list nového začiatku, ako nová kapitola o večnej prítomnosti Boha a s Bohom. Tento papier nie je čistý preto, že naň niet čo napísať, ale preto, že čo nasleduje po smrti, je nevýslovné a neopísateľné. Ten biely čistý list mlčí v bázni pred tajomstvom, ktoré sa nedá vtesnať do slov či znakov. Tá bieloba pripomína naše krstné rúcho, vypraté v baránkovej krvi. Tam už len Boh dopíše to jediné slovo o podstate neba: **láska**.